

این آمارهای عجیب از کجا می‌آید؟

محمد مهدی اسماعیلی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در نشست تبیینی با اصحاب فرهنگ، هنر و رسانه استان زنجان در فرهنگسرای امام خمینی (ره) بیان کرد: پیشرفت کشور در تنوع دیدگاه و آزاداندیشی رخ می‌دهد. وی تأکید کرد: برای بنده در حوزه مسائل شخصی هنرمندان هیچ حد و مرزی نیست و در خدمت‌رسانی به آنها توجهی به گرایش و سلاقی فرد نداریم.

وحدت صداها، کثرت سازها

در شانزدهمین دوره جشنواره موسیقی نواحی ایران چه خبر است؟

شانزدهمین جشنواره موسیقی نواحی ایران دیروز در تالار رودکی به کار خود پایان داد و گروه‌های دعوت شده از مناطق مختلف کشور بعد از سه روز اجرای تازه‌ترین آثار خود، راهی شهرهای‌شان شدند. این جشنواره که یکی از مؤثرترین رویدادهای سالانه در حوزه موسیقی به‌خصوص موسیقی مناطق مختلف ایران است، در طول بیش از ۱۵ سال برگزاری خود، چهره‌های زیادی از موسیقیدان‌های با استعداد را که حافظان سنت‌های موسیقی ایرانی در سراسر کشورند، معرفی کرده‌است و توانسته‌این نوع از موسیقی را زنده و در کانون توجه نگه‌دارد. این رویکرد با برگزاری جشنواره در مناطق مختلف کشور و بعد از برگزاری مرحله ملی در سراسر کشور ممکن شده است. یکی از سنت‌های پستیده این جشنواره، این است که تنها به اجرای زنده موسیقی را نوازندگی بسنده نکرده بلکه به موضوع پژوهش در این حوزه نیز توجه کرده که در نخستین نشست پژوهشی درباره «تحلیلی شناختی در موسیقی نواحی ایران؛ موسیقی قومی، قراقومی یا شبه‌کلاسیک» صحبت شد. مسأله مورد توجه در این نشست این بود که مردم ایران و اقوام مختلف چگونه در یک پدیده موسیقی به اجماع و در پیینه ایران زمین در کنار یکدیگر، موسیقی قراقومی یا ربه زبان‌های مختلف درست کردند.

نایفه‌های هنری در سراسر ایران

در این نشست، محمدعلی مرآئی، استاد دانشگاه و دبیر جشنواره درباره شیوه برخورد مردم با موسیقی گفت: موسیقی درگذشته خیلی احساسی معنا می‌شد اما امروز به‌گونه دیگری آن را معنا می‌کنیم. امروز موسیقی را دارای سه رکن اساسی می‌دانیم اما مسأله اصلی محتوای انسان شناسانه این مقوله است که باعث می‌شود یک‌قوم به پدیده موسیقی برسد. دبیر جشنواره در بخش دیگری از سخنان خود بیان کرد: ما در ایران برای ارائه و تعریف موسیقی قومی از واژه‌های مختلفی استفاده می‌کنیم؛ هرچند که بیش از ۴۰ سال است از واژه «موسیقی نواحی» برای تعریف این مفهوم استفاده می‌شود که بنده ابتدا اصلا باین واژه موافق نبودم اما طی چند سال اخیر بی به حقیقتی بردم و متوجه شدم اقوام براساس پدیده‌های زیبایی‌شناسی، خودشان موسیقی مشترکی درست کردند که البته همجواری در آن نقش زیادی داشته است. آنها در اوج یک پدیده موسیقایی به یک واژه

وی در این نشست ضمن ارائه آمارهایی درخصوص وضعیت فرهنگ هنر در حوزه‌های مختلف گفت: برای حضور در اجراهای صحنه‌ای (کنسرت) نوروز ۱۴۰۱ حدود ۴۰۰ هزار نفر از کشور خارج شدند اما سال گذشته طی یک ماه یک میلیون نفر برای حضور در کنسرت‌ها از خارج در ایران حضور یافتند که تاکنون سابقه نداشته است.

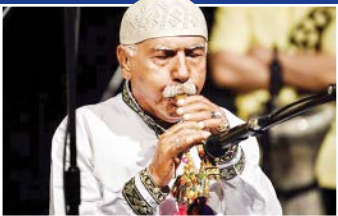
وزیر ارشاد در این اظهار نظر درباره مرجع آماری این اعداد

و تعداد ایرانیانی که برای کنسرت به کشور آمده‌اند، چیزی نگفته و مشخص نیست این عدد که به نظر عجیب و غریب می‌آید، از کجا آمده است؟ آیا افراد با پاسپورت خود بلیت کنسرت خریده‌اند یا کسانی که بلیت‌های کنسرت تهیه کرده‌اند، با آمار ایرانیانی که در فاصله زمانی خاصی به کشور وارد شده‌اند، تطبیق داده شده‌اند؟ خوب است در این زمینه توضیحات بیشتر ارائه شود.

برش

یادی از یک هنرمند بوشهری

روز دوم جشنواره، پس از اجرای موسیقی‌هایی از شمال، شمال غرب و شمال شرق کشور، نوبت به هنرنامهیی هنرمندان جنوبی بود که این کار را هنرمندانی از بوشهر به خوبی اجرا کردند. ناخدا علی ستوده با اجرای شروه خوانی و مجید پاکدل با اجرای نی جفتی و با همراهی اردشیر طهماسبی به هنرمندی پرداخت و ناخدا ستوده نیز ضمن خرسندی از برگزاری این دوره از جشنواره بیان کرد: جشنواره موسیقی نواحی ایران اتفاق بسیار خوبی است؛ به‌ویژه این‌که این دوره در تهران برگزار شد و هنرمندان توانستند دیداری با یکدیگر تازه کنند. در این برنامه همچنین حماسه حق پرست رئیس انجمن موسیقی استان بوشهر و پژوهشگر موسیقی این منطقه، یاد استاد احمدعلی شرفی از نوابغ نی جفتی و نی‌انبان که جندی پیش درگذشت را گرامی داشت و گفت: در موسیقی آیینی و موسیقی منطقه‌ای بوشهر سازهای ملودیک حول دو محور ساز بادی نی‌انبان و نی جفتی است که افتخار دارم همواره در کنار استاد بزرگوار مجید پاکدل پیاموزم. استاد بزرگی که نیم قرن این ساز را نواخته و اجرا کرده و این ساز و رپرتوار و کارگان موسیقی بوشهر را سینه به سینه در نزد بزرگان فرا گرفته و با حفظ تمامی اصالت‌ها و مؤلفه‌های موسیقی بوشهر به نسل بعد انتقال داده است. همچنین استاد ناخدا علی ستوده که موسیقی آوازی بوشهر را در وهله اول از زنده‌یاد مادرش در منطقه بندرگاه آموخته و با رعایت همه شئونات آوازی و مؤلفه‌های لحن موسیقی بوشهر در بخش آوازی آن را اجرا کرده‌است.

استاد احمدعلی شرفی که در بوشهر متولد شد ازجمله چهره‌های سرشناس و پراوازه موسیقی جنوب ایران بود که در بسیاری از فستیوال‌های ملی و بین‌المللی حضور داشت و بارها مورد تقدیر قرار گرفت. او ۳۰ مهر امسال در ۸۰ سالگی درگذشت.

در روز آخر جشنواره چه گذشت؟

دیروز سومین و آخرین روز مرحله ملی شانزدهمین جشنواره موسیقی نواحی ایران، به میزبانی تالار رودکی برگزار شد. در این رویداد، شامگاه دیروز نامخاص صیادی (سرنا و دهل - کردی)، عبدالعزیز احمدی (آواز و دوتار - تربت‌جام)، مرتضی کریمی (عود - هرمزگان)، علی محولانی (دوتار - کاشمر)، هوشنگ کردستانی (گروه نوازی - کرمان)، عبدقلی شهبازی و روزه عباسی (آواز و نی - بلال‌خوانی بختیاری) و احمد الوان یوسف، عمر عبدالکریم حمید (موسیقی ریفی - عراق) روی صحنه رفتند. به این ترتیب در شب بیانیی ضروری بر موسیقی نواحی مناطق مختلف ایران از شمال شرق تا غرب و جنوب صورت گرفت و نوای سازهای مختلف و رنگارنگ در تهران طنین‌انداخت.

برای دیدن تیزر جشنواره کوپارک را اسکن کنید

نغمه

رونمایی از آلبوم

«قاصدک و عشق...»

مراسم رونمایی از آلبوم موسیقی «قاصدک و عشق...» به خوانندگی مهدی محمدی روز پنجشنبه ۲۱دی با حضور هنردوستان و اهالی فرهنگ و هنر در فرهنگسرای ارسباران برگزار می‌شود. این آلبوم در دستگاه شور و آواز دشتی تولید شده است. مقدمه شور (شرح عشق)،

تصنیف رنگ‌پریده با شعر نیما یوشیج، ضربی فصل‌ها و آواز دشتی، دنونازی کمانچه و سنتور، تصنیف قاصدک با شعر مهدی اخوان ثالث، ساز و آواز با شعری از منثوی مولانا و چهارمضراب مهرافروز، هفت قطعه این آلبوم است. در این برنامه نشست پژوهشی با موضوع پیوند شعر نو و موسیقی ایرانی با سخنرانی حمیدرضا نوربخش خواننده و مدرس آواز، رضا توسلی نوازنده و پژوهشگر شعر و موسیقی، امیرحامد موسوی کارشناس و پژوهشگر فرهنگی و شاهرخ (احمد) سرلک نوازنده و آهنگساز آلبوم پیش‌بینی شده است. تجلیل از مرتضی جوهری خواننده پیشکسوت، سخنرانی مهدی خسروانی مدیر موسسه ساز و آواز مهر و اجرای قطعات تازه گروه کوچ‌باغ بخش‌های دیگر برنامه خواهد بود. حضور در این برنامه برای عموم علاقه‌مندان آزاد و رایگان است.

رویداد

نشست ابعاد تربیتی موسیقی

نشست تخصصی «نسبت جریان‌های مصرف موسیقی و تربیت» فردا توسط مرکز موسیقی حوزه هنری انقلاب اسلامی برگزار می‌شود. در این نشست تخصصی «نسبت جریان‌های مصرف موسیقی و تربیت» با محوریت «موسیقی؛ هنر یا ابزار راهبردی فرهنگی؟» و «بررسی ابعاد تربیتی موسیقی در عصر حاضر» بررسی می‌شود. این نشست با حضور حجت‌الاسلام علی سرلک، کارشناس علوم تربیتی و پدram جوادزاده، کارشناس موسیقی درباره موضوعات مطرح شده پیش روی مخاطبان قرار می‌گیرد. حجت الاسلام علی سرلک، متولد ۱۳۵۰ در الیگودرز، دارای مدرک سطح ۴ حوزه علمیه است. او که از شاگردان حضرات آیات جوادی آملی، هاشمی شاهرودی، مقام معظم رهبری، میرباقری، آدینه‌وند و علی‌دوست است در زمینه‌های تعلیم و تربیت اسلامی، مشاوره و ازدواج و خانواده‌با صدا و سیما نیز همکاری دارد. حجت‌الاسلام سرلک، مسئولیت نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه هنر را نیز به عهده دارد. نشست تخصصی «نسبت جریان‌های مصرف موسیقی و تربیت» ساعت ۹ و ۳۰ دقیقه صبح روز چهارشنبه ۲۰ دی در سالن مرحوم صفارزاده حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی میزبان علاقه‌مندان است.

جام جمعه

موسیقی

سه شنبه ۱۹ دی ۱۴۰۲ ۶۶۷۸ شماره

نقد

محمد مفتاحی | نویسنده

سنت‌های گوناگون

موسیقی و شعر ایرانی

موسیقی ایرانی به‌عنوان موسیقی کلام‌محور، در سیر تاریخ و فرهنگ کهن سرزمین‌مان، همواره محل اندیشه و فرهنگ بوده و در ترویج شعر شاعران، اندیشه، نغمه و سبک زندگی عرفا و بزرگمردان تاریخ این سرزمین نقش مهم و اساسی به‌عهده داشته است. ضرورت پرداختن به آلبوم «سلاسل» نیز به این نقش مهم موسیقی در فرهنگ ایرانی می‌پردازد. علی مومنین در موسیقی سنتی و دستگاهی ایران، نامی شناخته‌شده است. آلبوم‌های سیاسی، شهر نیستی، ردپای تو و کوچه دلگیر تو شد که پیش از این، از او منتشرشده، هرکدام گوشه‌هایی از توانایی و مهارت او را در آواز بازنایت داده‌است اما تازه‌ترین اثرش «سلاسل» کار ویژه‌ای در خلق فضاهای تازه و کمتر تجربه‌شده در موسیقی و در تلفیق شعر سنتی و شعر معاصر ایران به شمار می‌آید. این آلبوم حاصل تفکرات میرسعید حسینی پناه و علی مومنین در یافتن فضاهایی تازه برای تلفیق شعر گذشته و امروز ایران است. سبک اثر پست‌مدرن یا پسانواگراست که بر پایه فواصل تأمیره با تعدیل شده روی شعر کلاسیک و شاملویی شکل گرفته‌است. آنچه در بررسی فنی این آلبوم و در بخش آهنگسازی به روشنی به چشم می‌آید، نگاه نواهنگسازان، میرسعید حسینی پناه است.

میرسعید با بهره‌گیری از موسیقی ایرانی و تکنیک‌های خاص نوازندگی‌اش که وام گرفته از شیوه سنتوزنوازی معاصر است و کوک ویژه‌ای که برای سنتور انتخاب کرده، قطعات این اثر را به سمت کارهای متفاوت و فرا ایرانی سوق داده و آثاری گوش‌نواز و تأمل برانگیز آفریده‌است. از نظر انتخاب شعر هم با آثاری متفاوت و فضاهایی تازه مواجه هستیم. در قطعه اول با نام سلاسل، ابتدا غزلی از سعدی با مطلع: «تا تو به خاطر منی کس نگذشت بر دلم/ مثل تو کیست در جهان تا ز تو مهر بگسلم» اجرا شده است و سپس شعری از احمد شاملو با نام شبانه «مراثوبی سببی نیستی» خوانده شده. ترکیبی تازه که فضایی دلنشین و تفکربرانگیز را در ذهن مخاطب ایجاد می‌کند. پیوند مفاهیم تغزلی، یکی از استاد سخن سعدی شیرازی و دیگری از احمد شاملو که همزمان با اشعار اجتماعی به عاشقانه‌سرایی شهرت دارد و شبانه‌هایش از موفق‌ترین نمونه‌های شعر عاشقانه در ادبیات معاصر به‌شمار می‌آید، بی‌ظنیر است. با صراحت می‌توان گفت که چنین تلفیقی با تکنیک‌های مختلف نوازندگی و خوانندگی تاکنون در موسیقی ما سابقه نداشته و به اعتقاد نگارنده این مسطور در این قطعه بر نکته مهمی تأکید شده‌است و آن بهره‌گیری از قابلیت‌های شعر کهن و معاصر فارسی به طور هم‌زمان و یافتن قریات‌ها و اشتراکات ذهن و زبان شاعران ایرانی در ادوار مختلف است. این جست‌وجوها علاوه بر یافتن زیبایی‌ها و اهمیشد در میحث زیبایی‌شناسی، به درک تاریخ و فرهنگ و حال و هوای ادوار مختلف تاریخی کشورمان یاری می‌رساند. در دو قطعه دیگر آلبوم که با کلام‌اند، استفاده از شعر حافظ و عتقا چیدمان متفاوتی از شعر را در نظر می‌آورد که حال‌وهوای آهنگسازی و خوانندگی را تکامل می‌بخشد. علی مومنین بیش از این هم در آلبوم‌هایش، طرز خاص نگاه و اندیشه‌اش را در انتخاب شعر و ترانه نشان داده‌است. انتخاب شعرهایی از علامه جلال‌الدین همایی، مولانا، نظامی و... در کنار شعر شاعران معاصر همچون مهدی اخوان ثالث و سیروس نیرو، نشان از طیف گسترده مطالعاتی و علاقه‌اش به کشف و اجرای قابلیت‌های شعر ادوار گوناگون ایران با موسیقی ایرانی دارد. مومنین در سلاسل از تحریرهای هلهله استفاده کرده، تحریرهایی که بعد از سیدحسین طاهرزاده، کم‌رنگ شده و کمتر استفاده می‌شود. این موضوع سلاسل را در راستای توجه به ریشه سنت‌های گوناگون موسیقی و شعر ایرانی قرار داده‌است.

نماهنگ

جدیدترین موزیک ویدئوی علیرضا قربانی

موزیک ویدئوی قطعه جدید علیرضا قربانی با عنوان «در زلف تو آویزم» همزمان با کنسرت زمستانی در تهران منتشر شد. این موزیک ویدئو، عاشقانه‌ای عارفانه با صدای علیرضا قربانی، شعری از امیرخسرو دهلوی و موسیقی حسام ناصری است. قطعه «در زلف تو آویزم» این شب‌ها در کنسرت‌های قربانی اجرا می‌شود و ویدئوی متفاوت آن به کارگردانی فرید ناظر فصیحی در استودیو ایفا با بهره‌گیری از فناوری‌های روزآمد سینما تولید شده است. تهیه‌کننده و ناشر این قطعه و موزیک ویدئو «آهنگ اشتیاق» و «شهر آفتاب» هستند. در متن ترانه «در زلف تو آویزم» آمده است:

بیم است که سودایت دیوانه کند ما را

در شهر به بدنامی افسانه کند ما را

بهر تو ز غل و دین بیگانه شد آری

ترسم که غمت از جان بیگانه کند ما را

کوپارک را اسکن کنید